

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014) Tekst: Psalm 85, 1 - 14 Middagdienst
--

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Gezang 139 : 1 - 3**
4. **Gebed voor de opening van het Woord**
5. **Schriftlezing : Psalm 85 : 1 - 14**
6. **Tekst : Psalm 85 : 1 - 14**
7. **Prediking**
8. **Na deel 1: Zingen : Psalm 85 : 1**
9. **Na deel 2: Zingen : Psalm 85 : 2**
10. **Zingen : Psalm 85 : 3 en 4**
11. **Geloofsbelijdenis door het zingen van Gezang 179b**
12. **Dankzegging en gebed**
13. **Inzameling van de offergaven**
14. **Slotzang : Gezang 167 : 1 - 3 (in canon)**
15. **Zegen**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Persoonlijk vind ik Psalm 85 een van de mooiste liederen uit ons Psalmbboek. Voor een deel komt dat door de geslaagde melodie. Een melodie die heerlijk meesleept. Maar die niet meesleept door opgeklopt gedoe, maar door eerlijke vreugde. Vreugde die zijn fundament heeft in de tekst. En die tekst kent prachtige beeldspraak. Neem bijvoorbeeld vers 11. Trouw en waarheid omhelzen elkaar. Recht en vrede begroeten elkaar met een kus. Of vers 12. Uit de aarde bloeit de waarheid op, het recht ziet uit de hemel toe.

Maar mijn liefde voor deze Psalm is niet de enige reden waarom ik deze Psalm voor vanavond heb uitgekozen. Want de emoties van deze Psalm zijn voor ons allemaal ook heel herkenbaar. Er is in deze Psalm namelijk sprake van dubbele gevoelens. Namelijk aan de ene kant is er dankbaarheid over bevrijding door de HERE en aan de andere kant is er verlangen naar meer. Gevoelens die, wat mij betreft, ook goed passen bij een avond als deze. Een avond waarin we op de grens staan van het oude naar het nieuwe jaar. Van het oude jaar mogen we zeggen dat de HERE goed voor ons is geweest. Toch hebben we ook allemaal een gevoel van onvervuldheid. Het was wel goed, maar er is tegelijkertijd ook nog verdriet en pijn. Waardoor we naar meer verlangen. Ik heb de Psalm van vanavond dan ook zo samengevat:

Een bevrijd volk verlangt naar de totale vervulling van Gods beloften.

De Psalm is in drie delen ingedeeld. Dat is in onze huidige vertaling niet helemaal terug te zien. Het eerste deel bestaat uit de verzen 2 – 4. Dit deel wordt gekenmerkt door dankbaarheid over verlossing waar de HERE voor heeft gezorgd. Hoewel het niet met absolute zekerheid te zeggen is, is deze Psalm zo goed als zeker in de tijd gedicht nadat het volk Israël was teruggekeerd uit de ballingschap in Babel. In 587 voor Christus hadden de Babyloniërs de stad Jeruzalem ingenomen. Daarna hadden ze de ooit zo mooie en trotse stad verwoest. Inclusief de tempel van de HERE die door koning Salomo een 400 jaar eerder was gebouwd. Het was een terechte straf van de HERE geweest voor hun ongehoorzaamheid. Door ingrijpen van de Here hadden ze mogen terugkeren naar Jeruzalem. De Here had namelijk het hart van de koning van Perzië ertoe aangezet om het volk terug te laten gaan naar Jeruzalem, zodat ze de Here hun God weer zouden kunnen aanbidden op de wijze die God had voorgeschreven. Het ging hier dus in de

eerste plaats om het herstel van de dienst aan de Here. Maar natuurlijk was dat voor het volk ook zelf een grote vreugde geweest.

De woordkeuze in vers twee is opvallend. Want er staat: U bent uw land genadig geweest. Je zou verwachten: U bent uw volk genadig geweest. Dat laat zien dat niet het volk Israël centraal staat, maar dat het erom gaat dat het land Israël weer bewoond wordt door Gods eigen volk. Het land dat de Here aan Abraham, Izaäk en Jakob had beloofd. Het land dat hij voor zichzelf had uitgekozen. Maar we moeten hier de tegenstelling ook niet al te groot maken want het één is wel met het ander verbonden. Dat blijkt ook wel als in vers drie gezegd wordt: U nam de schuld van uw volk weg en bedekte al zijn zonden. De genade van God voor het land is verbonden met de terugkeer van het volk. Zo gaf de Here redding. In vers vier wordt dan duidelijk gemaakt dat deze redding de Here wel wat kost. De Here moet zichzelf namelijk in bedwang houden. Hij moest zich afwenden van zijn brandende toorn. We zien dat de Here hier dus zijn koers wijzigt. Hij gaat niet verder op de ingeslagen weg, hoewel hij daar wel het recht toe heeft. Maar Hij verandert zijn koers. Hij maakt een nieuw begin met zijn volk. Het volk verdient dat niet, maar God bewijst zijn genade.

Ik denk dat wij dit allemaal wel herkennen van de Here. Ook wij verdienen het niet dat God ons redt. Ook wij verdienen de toorn van God, want ook wij zijn zondige mensen. Dat wij vanavond hier zo zitten is genade van God. Dat wij in het afgelopen jaar elke zondag hier samen mochten komen om de Here te dienen, is een teken van Gods liefde. Dat Hij ambtsdragers gaf een andere broeders en zusters die zich in hebben gezet voor de gemeente is een teken van zijn zorg voor ons. Dat Hij zusters van ons heeft opgenomen in de hemel laat zien dat hij zich aan zijn Woord houdt. En zo zou ik nog wel even door kunnen gaan. Als we terugkijken op alles wat de Here ons het afgelopen jaar heeft gegeven, hebben we alle reden om heel dankbaar te zijn.

Laten we dan nu die dankbaarheid verwoorden door van **Psalm 85 vers 1** te zingen.

[Deel 1] In het tweede deel lijkt er van de vreugde over de verlossing weinig meer over te zijn. We horen hier een smeekbede tot de HERE. Er wordt geroepen om de terugkeer van de God, de helper van Israël. De HERE wordt gevraagd om niet langer boos te zijn, zijn afschuw van zijn volk te onderdrukken en zijn toorn toch niet langer te laten duren. Dit lijkt in tegenspraak met wat er net in vers 4 van de HERE werd beleden. Namelijk dat Hij zijn woede had bedwongen en zijn brandende toorn heeft afgewend.

Maar wie de situatie kent van het volk Israël na de terugkeer, kan beide naast elkaar laten staan. Dan is aan de ene kant de vreugde over Gods redding uit de ballingschap. Maar dat neemt niet weg dat het leven niet van een leien dakje gaat. Omringende volkeren doen vervelende. Ze proberen te voorkomen dat Jeruzalem en de tempel van de HERE worden herbouwd. Ze hebben te maken met slechte oogsten en andere vormen van tegenslag. Ja ze zijn weer thuis, maar thuis is nog niet wat het geweest is. Bij lange na niet.

Ik denk dat we dat allemaal wel herkennen. Aan de ene kant zijn we blij als kinderen van God. Blij over het feit dat Jezus Christus voor ons in de wereld is gekomen. Dat Hij onze schuld op Zich heeft genomen en voor ons heeft betaald. We zijn blij dat de Heilige Geest ons geloof geeft en ons met elkaar heeft verbonden. We zijn dankbaar dat we met elkaar gemeente van Jezus Christus mogen zijn.

Maar dat neemt niet weg dat we ook lijden en verdriet hebben. Dat we verlangen naar de tijd dat we volle vrede en vreugde mogen ervaren. Dat we verlangen naar een tijd dat we elkaar beter begrijpen. Dat we verlangen naar een tijd waarin alle mensen die ons omringen God liefhebben en het goede zoeken voor hun naaste. Het is de bekende spanning waarin Gods kinderen altijd leven. Van enerzijds de vreugde over wat de HERE heeft gedaan en dagelijks doet en aan de andere kant de pijn over alles wat nog niet goed is.

En daarin ondergaan we natuurlijk een stuk straf van de HERE. Hij laat ons ervaren hoe wij mensen door onze zonden elkaar het leven zuur maken. Hij laat ons ervaren hoe wij door onze zonden het leven op aarde bedorven hebben en onvolmaakt het leven sindsdien is. Hij laat ons ervaren hoe onvolmaakt wij zelf zijn. Niet in staat om onze God en Maker lief te hebben zoals we moeten. Niet in staat om elkaar lief te hebben als onszelf. Vanuit dat verlangen naar verder herstel van het leven roept het volk of de dichter: 'Breng ons weer tot leven, dan zullen wij ons in u verheugen. Toon ons uw trouw, HERE, en geef ons hulp.' Dat is dus een bede om verstel herstel van het leven. Een herstel dat alleen mogelijk is als God ons in zijn trouw helpt.

Laten deze gevoelens nu ook onder woorden brengen door samen van **Psalm 85 het tweede vers** te zingen.

[Deel 2] Het derde en laatste gedeelte begint bij vers 9. De woorden waar vers 9 mee begint zijn opvallend. In de verzen 2 – 8 wordt de HERE in de tweede persoon aange-

sproken. Hij wordt geprezen om zijn redding en Hij wordt aangeroepen vanwege de pijn en het verdriet dat ze ervaren. In vers 9 lijkt een persoon op te staan die de klaagzang wil onderbreken en de klagers in een andere richting wil duwen. Hij wil niet klagen, maar hij wil luisteren naar wat God tot hen zegt. Hij wil dus dat iedereen zijn mond houdt en gaat luisteren naar het antwoord van de HERE. Of hij nu samen met het volk wil luisteren of dat hij als profeet of priester het volk wil herinneren aan de woorden van de HERE is niet helemaal duidelijk. Maar gezien het feit dat vervolgens in de derde persoon over de HERE wordt gesproken, lijkt dat laatste het meest waarschijnlijk. Hij wil dus iets zeggen in de trend van: “Mensen, blijf niet in dat geklaag hangen, maar luister naar wat de HERE te zeggen heeft.” Wat zegt Hij?

De HERE spreekt woorden van vrede tegen zijn volk. Tegen zijn getrouwen. Zoals Hij die ook tegen ons spreekt. Hij spreekt woorden van vrede. En vrede of sjalom is niet hetzelfde als hetzelfde als een soort toestand van eeuwige rust. Nee, sjalom is een gelukbrengende werking. God brengt vrede. Dat is een activiteit van de HERE die voortdurend doorgaat. Daar zit dynamiek in. Zodat we geen negatieve spanning, geen pijn, geen verdriet, geen ongemak, geen onbegrip ervaren, maar juist het tegenovergestelde ervan. We ervaren hoe we liefde ontvangen. We ervaren dat we begrepen worden. We ervaren dat we geliefd zijn. Dat is de ware vrede. Het is een bron van vreugde die voortdurend nieuwe vreugde brengt. Dat is wat de woorden van God bewerken. En zo is het toch, broeders en zusters? Dat de woorden van de HERE ons rust geven, ons bemoedigen, ons troosten, ontspanning geven. De HERE heeft mij lief, dus waarom zou ik me uit het veld laten slaan door iemand die mij niet mag? De HERE wil met mij verder, dus waarom zou ik twijfelen? De HERE is bij mij, dus waarom zou ik bang zijn?

Maar de priester of profeet laat niet na ook nog een waarschuwing te laten horen aan het volk. Want hij weet hoe wij mensen zijn. Dus hij roept de getrouwen toe, dat zij niet weet in dwaasheid moeten vervallen. Zoals zij dat voor de ballingschap hadden gedaan. En ze weten waar dat uiteindelijk in geëindigd is: in de verwoesting van Gods tempel en de wegvoering naar een vreemd land.

Zo moeten ze dus niet aan God gaan twijfelen nu ze nog steeds met moeite te maken hebben. Want voor de mensen die God eren is zijn hulp nabij. Hoe nabij? Zijn glorie komt wonen in ons land. Gods heerlijkheid komt in het land wonen. Dat zijn bijna messiaanse woorden. De profeet of priester roept ons op om op het Woord van God te let-

ten. En als we dat doen en dat Woord eren, dan is de hulp van de HERE nabij. Dan komt Hij zelfs in ons land wonen. En was het niet zo toen Jezus Christus kwam. Toen Hij in het land kwam wonen, toen was de redding nabij. Toen was er hulp voor mensen in nood. Blinden werden ziende. Kreupelen konden weer lopen. Melaatsen werden rein. Mensen die onder hun zonden gebukt gaan, ontvangen verlossing. Ja, zelfs de dood moet wijken en verliest haar macht. Wat een bevrijding! Dat gebeurt als het Woord van God in het land komt en onder de mensen gaat wonen.

En dan komen in vers 11 en 12 die prachtige beelden. Trouw en waarheid omhelzen elkaar. Ze worden ons hier dus bijna als mensen getekend. Ze vallen elkaar om de hals. Wat ook niet zo vreemd is als je daar even over nadenkt. Want natuurlijk heeft trouw de waarheid lief. Zeker als we waarheid naar Joods begrip opvatten. Waar het niet de wat abstracte betekenis heeft zoals bij ons, maar waar 'waarheid' binnen het menselijk contact functioneert. Dus waarheid helt daar over naar betrouwbaarheid. Dus dat mensen op je aan kunnen. Dat je je woord houdt. Dat als je een vriend bent, je ook als vriend gedraagt. Dat je in je spreken de goede eer en naam van je naaste zoveel mogelijk verdedigt. De deugd van trouw ligt daar vlak tegen aan. Want trouw is dat je vandaag en morgen dezelfde bent naar de ander. Dat je mensen maar niet zomaar laat vallen. Trouw en waarheid horen bij elkaar. Want de een kan niet zonder de ander bestaan. Want hoe kun je betrouwbaar zijn zonder trouw te zijn? Of hoe trouw zijn zonder betrouwbaar te zijn?

En vervolgens worden recht en vrede ook tot personen verheven. Zij doen ook zijn in het land komen wonen. Ook zij hebben elkaar lief. Ze begroeten elkaar met een kus. Om de genegenheid die ze voor elkaar voelen tot uitdrukking te brengen. Recht en vrede zijn net als trouw en waarheid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hoe kan er ooit vrede zijn als er telkens onrecht gebeurt? Als mensen geen respect hebben voor elkaar? Als mensen geen ontzag hebben voor mensen die over hen gesteld zijn? Hoe zal een mens ooit vrede kunnen hebben als hij het recht niet lief heeft? Dat is onmogelijk.

Als God onder de mensen komt wonen dan bloeit de waarheid op. Ook nu weer zo'n prachtig beeld. Als een schitterende bloem of veld bloemen bloeit dan de waarheid op. Je bent dan veilig en geborgen. En waar je mogelijk toch nog enige angst voelt, daar moet je naar boven kijken. En dan zie je het recht uit de hemel het leven in het oog houden. Hij zorgt ervoor dat niemand het recht kan treden. Zo treden 'recht', 'trouw',

‘waarheid’ en ‘vrede’ samen op om vreugde en geluk in het land te brengen. Deze worden door God gezonden. Deze deugden komen uit God voort en tonen wie God is.

En vers 13 leidt ons dan terug naar de bron waaruit deze vrede voortkomt. Namelijk uit de HERE. Die zelf in alles betrouwbaar en trouw is. Die recht en vrede lief heeft als geen ander. En dat leidt dan tot de blijde uitspraak dat waar God gaat het recht als een heraut voorop loopt. Waar God komt daar gebeurt recht. Daar gaan mensen in liefde naar Gods wet leven of daar herstelt God het recht. En waar God zo het recht bewerkt, ontstaat ook vrede en geluk.

[Deel 3] Dat is wat de HERE ons in deze Psalm voorhoudt. Hij heeft gezorgd voor redding. Ook in het afgelopen jaar. Hij zal dat ook doen in het nieuwe jaar. Maar dat betekent niet dat we helemaal geen pijn of verdriet ervaren. Zolang wij mensen zonden doen zal er ook pijn en verdriet zijn. Daar zal het verlangen blijven naar de volle vrede en het volle geluk. En soms kun je eraan twijfelen of dat echt zal komen. Maar dan moeten we eenvoudig naar het Woord van de HERE luisteren. Waar dat Woord komt, komt vrede. Nu nog in onvolmaaktheid, maar straks in volle heerlijkheid. Met die zekerheid en rust kunnen we het nieuwe jaar tegemoet treden.

Amen